GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA: BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḐI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.

România și străinătate:

Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ: la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE: O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retramitŭ.

Nr. 73. Joi, 2 (14) Aprilie. 1887.

NOU ABONAMENTU
la
„GAZETA TRANSILVANIEI.“

Cu 1 Aprilie 1887 st. v., s'au începutŭ **unŭ nou abonamentŭ** pe trilunĭulŭ Aprilie, Maiu și Iuniu, la care invitămu pe toțĭ onorații amicĭ și sprijinitorĭ ai foiei nostre.

Prețulŭ abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:		Pentru România și străinătate:	
pe trei lunĭ	3 fl.	pe trei lunĭ	10 francĭ
„ șése „	6 „	„ șése „	20 „
„ unŭ anŭ	12 „	„ unŭ anŭ	40 „

Abonarea se póte face mai ușorŭ și mai repede prin **mandate postale**.

Abonațilorŭ de păn'acum li-se recomandă a însemna pe cuponŭ numĕrulŭ fășiei sub care au primitŭ ḍiarulŭ.

Domnii carĭ se vorŭ abona din nou sĕ binevoéscă a scrie adresa lămuritŭ și a arĕta și posta ultimă.

Brașovŭ, 1 Aprilie 1887.

Amŭ vorbitŭ de nelucrarea și neinteresarea în afacerile nóstre naționale; amŭ vorbitŭ de comitetele electorale, că nu facŭ mai nimicŭ; amŭ adusŭ în ḍiarulŭ nostru plângerĭ și interpelărĭ, că în cutare locŭ nu s'au ținutŭ întrunirĭ și nu s'a făcutŭ nicĭ o pregătire. Așa de pildă a fostŭ vorba în ḍilele din urmă de Dicio-St. Mărtinŭ și acum vedemŭ cu bucuriă, că alegĕtorii românĭ de acolo se punŭ în mișcare, precum s'au pusŭ în mișcare alegĕtorii românĭ din Alba-Iulia, Deva, Baia-de-Crișŭ, Orăștiă și Reghinŭ.

Vĕḍêndŭ însĕ că ținemŭ contŭ de totŭ ce se face orĭ nu se face în ținuturile Transilvaniei mai depărtate de noi, cu dreptŭ cuvêntŭ ne-ar puté întreba unulŭ séu altulŭ, cum de tocmai ceea ce este mai aprópe de noi ne scapă din vedere, cum de nu vorbimŭ nimicŭ despre mișcarea Românilorŭ din Brașovŭ, unde se află atâțĭ ómenĭ cu carte și studiațĭ în tóte ramurile, și într'ale literaturei, și într'ale dreptului, și într'ale comerțului și într'ale industriei, totŭ inteligențĭ care de care mai „naționalŭ“, și peste totŭ ómenĭ, carĭ cu tóte perderile ce le-a suferitŭ acéstă piéță comercială, harŭ Domnului, n'au nevoiă sĕ cerșéscă nicĭ posturĭ, nicĭ grațiă dela stăpânii ḍilei!

Ne-ar puté întreba cu dreptŭ cuvêntŭ orĭ și cine, cum de nu vedemŭ, că aicĭ, înaintea ochilorŭ noștri, se lucréză, póte, mai puținŭ ca orĭ unde pe tĕrêmulŭ afacerilorŭ nóstre politice?

Dela 1884, când s'a alesŭ și aicĭ, ca și în alte părțĭ, unŭ comitetŭ centralŭ electoralŭ, afară de acéstă „mișcare“ nu s'a mai făcutŭ nimicŭ, tóte stau baltă, și ceea ce e și mai tristŭ, nicĭ acum în ajunulŭ alegerilorŭ nu se observă pe tĕrêmulŭ naționalŭ nicĭ o mișcare.

Dér pentru aceea, se mișcă cu atâtŭ mai multŭ contrarii noștri politicĭ; se sêmte că mânĭ inviḍibile lucréză érășĭ pe dedesuptŭ; se aude vorbindu-se una și alta, despre „puterea“ guver-lui, pe care aḍĭ nimenĭ nu-lŭ mai póte rĕsturna, și despre „nebunia“ acelora, carĭ umblă cu „gărgăunĭ“ în capŭ în locŭ sĕ se'nchine și sĕ caute sĕ mai adune din sfărmiturile ce cadŭ dela masa celorŭ „puternicĭ“; în cutare birtŭ séu la cutare petrecere se aude șoptindu-se, că guvernulŭ va împărți mulțĭ banĭ în Brașovŭ la viitórele alegerĭ, căcĭ e vorba de cincĭ anĭ de deputățiă, și asta nu'i lucru puținŭ; se mai șoptesce, că chiar câțĭ-va bărbațĭ din sînulŭ „aprigilorŭ noștri naționalĭ“, ar fi și câștigațĭ pentru arangiarea unui nou „vifleimŭ“ guvernamentalŭ, căcĭ este vorba d'a se alege unŭ deputatŭ ungurŭ tiszaistŭ în unulŭ din cercurĭ.

De când ne aflăm sub părintesculŭ guvernŭ ungurescŭ, cei dela cârmă au consideratŭ țéra nóstră ardelenéscă numai și numai ca tĕrêmŭ de esploatare pentru scopurile lorŭ electorale. De acéstă esploatare n'au scăpatŭ nicĭ Românii din Brașovŭ. Anulŭ 1878 ne este încă în viuă memoriă.

Acum se pare că voescŭ érășĭ sĕ'șĭ încerce norocululŭ agenții stăpânirei. Lipsurile și nècasurile, de carĭ sufere poporațiunea română de aicĭ, credŭ ei că le vorŭ ușura ajungerea scopurilorŭ lorŭ de a întocmi o nouă comediă electorală, prin mijloculŭ corupțiunei.

Nu scimŭ cu ce promisiunĭ vorŭ căuta de rêndulŭ acesta sĕ înduplece pe alegĕtorii noștri scheienĭ și brașovechenĭ sĕ se facă părtașĭ din „banii cei mulțĭ“ ce i-a adunatŭ guvernulŭ de pe spinarea lorŭ ca sĕ'i împartă la alegerĭ. Dér scimŭ, că pănă acum poporulŭ nostru de aicĭ, deși a fostŭ destulŭ de ademenitŭ și rĕu condusŭ, a rĕmasŭ cinstitŭ și nu s'a lăsatŭ a fi coruptŭ cu banĭ. Décă s'a dusŭ la „vifleimurile“ de mai nainte cu steagulŭ, s'a dusŭ căcĭ îlŭ duceau agenții spuindu-i că sĕvêrșesce o mare faptă „națională“ și că are „sĕ câștige“ una și altă.

Aḍĭ însĕ Scheienii și Brașovechenii vĕdŭ ce au câștigatŭ. Cu biserica din cetate amŭ cam isprăvit'o, cu miculŭ comerțŭ amŭ isprăvit'o de totŭ, școla de industriă ni s'a închisŭ și amŭ ajunsŭ acuma ca nicĭ sĕrbătorile Sfintelorŭ Pascĭ sĕ nu le mai putemŭ serba în tignă după vechia datină. Bieții ómenĭ în sĕrbătorĭ, în locŭ sĕ se bucure și ei de petrecerile lorŭ, trebue sĕ alerge pe la poliția, căcĭ — veḍĭ Dómne — de dragĭ ce li suntŭ stăpânirii, i-au găsitŭ deodată pe toțĭ dușmanĭ ai statului.

Acumŭ, dreptŭ mulțămire pentru tóte aceste „bunătățĭ,“ sĕ mérgă sĕ alégă érășĭ deputațĭ pentru Ungurĭ! Nu 'nțelegemŭ, cum nu se temŭ cei carĭ arŭ avé poftă érășĭ sĕ se strecóre cu ademenirĭ printre acestŭ bravŭ poporŭ, că odată acesta pótă sĕ-șĭ perḍă răbdarea și sĕ 'i huiduiască din mijloculŭ sĕu.

Dér décă credŭ că érășĭ a ajunsŭ în flóre vr'unŭ gheșeftŭ electoralŭ, atuncĭ mérgă înainte, căcĭ noi nu 'i putemŭ ține cu forța în locŭ; dér sĕ scie, că 'i vomŭ urmări pasŭ cu pasŭ pănă în vizuniile lorŭ și la timpulŭ sĕu îi vomŭ demasca dândŭ pe față tóte uneltirile ce le sĕvêrșescu în serviciulŭ adversarilorŭ noștri.

Pănă acum însĕ avemŭ convingerea, că asemenea uneltirĭ vorŭ rĕmâné în viitorŭ zadarnice. Poporulŭ românŭ din Brașovŭ va fi acolo, unde va fâlfâi stégulŭ partidei naționale române.

Așa ne spune bunulŭ și româneseculŭ nostru simțŭ și credemŭ că vomŭ fi scutițĭ pentru totdéunea de amărâciunea de a ne vede înșelațĭ într'însulŭ.

Noue planurĭ de maghiarisare.

Inspectorulŭ scolarŭ alŭ comitatului Bistrița-Năsĕudŭ, Dr. Iuliu Havas, „neaoșŭ« maghiarŭ, trecutŭ de curêndŭ dela legea iudaică la cea creștină, șĭ-a pusŭ în gândŭ sĕ se facă „patriotŭ“ vestitŭ, prin șovinismŭ și prin pretențiunĭ ilegale față cu scólele nemaghiare. Multe asemenea pretensiunĭ ilegale și apucăturĭ șovinistice-patriotice jidano-maghiare ale numitului inspectorŭ, cu scopŭ d'a împedeca progresulŭ culturalŭ alŭ Românilorŭ și Sașilorŭ din acelŭ comitatŭ, suntŭ cunoscute cetitorilorŭ nostri.

Acum de curêndŭ a debutatŭ din nou numitulŭ inspectorŭ printr'unŭ articulŭ publicatŭ în „Kolozsvár“ Nr. 63 asupra »Cărțilorŭ de invĕțămêntŭ în limbă străină.“ In acelŭ articulŭ ḍice inspectorulŭ Havas:

„In scólele comitatului Bistrița-Năsĕudŭ se află, după datele anului trecutŭ, 40 de bibliotecĭ scolare cu 5600 volume. Intre aceste 40 suntŭ 7 scóle cu limba de instrucțiune maghiară și acestea avéu 736 opurĭ cu textŭ maghiarŭ și 55 cu textŭ nemaghiarŭ. Celelalte 33 scóle posedau 239 opurĭ maghiare și 4570 nemaghiare; la cele 33 scóle de limbă nemaghiară se vine în cifră mediă 7 opurĭ de fiecare, dér între aceste bibliotecĭ scolare au adecă numai 6 cărțĭ maghiare și décă luămŭ la unŭ locŭ și numai scolele de limbă nemaghiară cu cărțile maghiare aflătore în aceste scóle, atuncĭ ajungemŭ la resultatulŭ, că între cele 108 scóle de limbă nemaghiară nu se vine de fiecare mai multŭ decâtŭ 2 volume de literatură nemaghiară.“

»Și aceste scóle suntŭ tóte în Ungaria. Amŭ ajunge fără îndoială la unŭ resultatŭ și mai tristŭ decâtŭ acesta, décă amŭ cerceta, câte dintre cărțile în limba maghiară trateză lucrurĭ maghiare, câte suntŭ pline de spiritŭ maghiarŭ, orĭ provinŭ dela unŭ scriitorŭ maghiarŭ. Dér pentru acestŭ defectŭ nu se póte arunca totă rĕspunderea asupra respectivelorŭ scóle, la acésta portă vina, după părerea mea, și raporturile nóstre literare.“

»Decă preoții nostri sasĭ și românĭ — putemŭ fără jenă sĕ vorbimŭ de aceștia în locŭ de institutele scolare — ar voi sĕ-șĭ procure cărțĭ, care conglăsuescŭ și cu ființa cetățenismului lorŭ ungurescŭ, noi nu suntemŭ în stare a satisface aceste trebuințe ale lorŭ, căcĭ cutezŭ a spune, că în acéstă direcțiune literatura nóstră e negligeată. Am făcutŭ sĕ mi se dea de librarii nostri însemnărĭ despre cărțĭ de soiulŭ arătatŭ și mĭ-am găsitŭ intemeiată părerea mea. Am avutŭ și unŭ casŭ interesantŭ. Cu ocasiunea inspectării unei bibliotecĭ scolare am făcutŭ observărĭ asupra experienței, că ele nu posedŭ alte producțiunĭ literare decâtŭ streine, și în urma acesta am fostŭ provocatŭ sĕ procurŭ cărțĭ germane despre materii ungurescĭ pentru biblioteca din vorbă, din catalogele amintite am alesŭ unŭ opŭ de felulŭ doritŭ, ce și l'a procuratŭ biblioteca prin mijlocirea mea, dér am fostŭ silitŭ sĕ înlăturŭ érășĭ opulŭ din causa direcțiunei lui nepatriotice.“

„Literatura patriotă de limbă nemaghiară e sĕracă, m'am adresatŭ către unulŭ din scriitorii noștri, care scrie pentru tinerime, spre a se înlătura acestŭ rĕu, respectivulŭ rĕmase — spre marea mea mirare — cu totulŭ indiferentŭ. In astfelŭ de împrejurărĭ socotescŭ, că este și o chemare a Kulturegyletului maghiarŭ ardelenŭ, pe care-lŭ așteptă numeróse și grele probleme, sĕ 'șĭ întinḍă binecuvêntata sa activitate și pe acestŭ tĕrêmŭ. Și nu potŭ lăsa la o parte nicĭ aceea d'a pune la inimă fiecărui Maghiarŭ, fiă de orice rangŭ și classă, a aduce în acéstă direcțiune tote jertfele posibile“.

„Adevĕrata și înțelepta iubire de patriă se arată în fapte și nu în cuvinte; aceea, care nu numai e gata a privi în ochii periculului cu cutezare, ci se gândesce și la înlăturarea lui; aceea, care scie nu numai sĕ învingă, ci sĕ și supună, care pricepe nu numai sĕ atragă, ci sĕ și țină strînsŭ: ordonă jertfe. Și resultatulŭ finalŭ de aci pote fi acela, că pe cetățenii de limbă nemaghiară îi facemŭ mândri de aceea, că suntŭ copii ai acestei patrii; vomŭ fi uniți, în dreptŭ și în datoriă, în minte și în simțĕminte. Atuncĭ nu vorŭ gravita în afară peste granițele țérii, nu se vorŭ făli cu strălucirea unei coróne străine și nu vorŭ voi sĕ facă măestrita deosebire între noțiunile „maghiarŭ« și „ungarŭ“, ce nu se potŭ traduce în limba maghiară‘.

»Spre lămurire spunŭ, că sub »maghiarŭ« se înțelege ceea ce e maghiarŭ ca naționalitate, și sub „ungarŭ“ ceea ce e maghiarŭ ca statŭ, așa că de aci se póte făuri acelŭ pretextŭ, că naționalitățile adecă se ținŭ de „Ungarĭ“ der nu de Maghiarĭ“.

„In aceste câteva rêndurĭ am voitŭ sĕ atragŭ asupra cărțilorŭ de învĕțămêntŭ de limbĭ străine cu cuprinsŭ maghiarŭ atențiunea acelora, carĭ suntŭ în posițiune a puté face ceva pentru încetarea acestui rĕu‘.

Cum vedemŭ, „neaoșulŭ« maghiarŭ ar dori ca pe deoparte sĕ facemŭ „alișŭ-verișŭ‘ librarilorŭ și scriitorilorŭ ungurĭ, de altă parte prin cărțĭ ungurescĭ, scrise unguresce orĭ românesce, sĕ ajungemŭ odată a „ne mărturisi cu mândriă ca Maghiarĭ.‘ Ei bine, sĕ nu uite d-lŭ Halas, că Românulŭ nu e Jidovŭ.

Incercare de atentatŭ contra Țarului.

Ḍiarele »Berliner Tagbltt« și „Wiener Allg. Ztg.“ au primitŭ din Petersburgŭ scirea, că Mercurĭ după améḍĭ

în sĕptĕmâna trecută era sĕ se comită unŭ nou atentatŭ contra împĕratului, care mergea dela palatulŭ de érnă prin marea Morskaja spre gara Gacina. Atentatulŭ a fostŭ zădărnicitŭ prin grabnica arestare a atentatorilorŭ. Unŭ tinĕrŭ, se dice că studentŭ, de unŭ esteriorŭ negligeatŭ, precum şi o femeiă care-lŭ însoţea, amêndoi cu plaidurĭ (tartane) legate peste umerĭ, steteau pe treptele casei Morskaja Nr. 14, când deodată fură arestaţĭ şi duşĭ de acolo repede şi în tótă liniştea. Precum se vorbesce, s'au găsitŭ la ei ascunse sub plaidurĭ mai multe bombe esplosibile. Ca complice se desemnéză a fi o a treia personalitate care, pe când se apropia echipagiulŭ împĕrătescŭ, ţinea o petiţiune în susŭ. Împĕratulŭ opri echipagiulŭ şi puse pe unŭ poliţistŭ sĕ 'i aducă petiţiunea, pe care o dete împĕrătesei. Totulŭ s'a petrecutŭ în abia dece minute. In oraşŭ se vorbesce, că diferiţĭ studenţĭ şi ómenĭ tinerĭ şi-arŭ fi părăsitŭ locuinţele lorŭ de până acum şi nu se scie încătrău s'au îndreptatŭ.

SCIRILE DILEI.

Amŭ spusŭ că cu ocasiunea desvĕlirei monumentului lui Deak, Kulturegyleturile vorŭ ţine unŭ congresŭ. Contele Stefanŭ Karoly s'a însărcinatŭ sĕ refereze despre *cea mai importantă cestiune* şi anume că: este óre necesarŭ sĕ se unéscă »reuniunile culturale," *care sub diferite numirĭ urmăreseŭ acelaşĭ scopŭ*, şi décă da, care ar fi cea mai bună organisaţiune? Vice preşedintele societăţii Szechenyi va refera asupra cestiunei că: este óre necesară o organisare pentru durată a congreselorŭ, şi décă da, când şi unde sĕ se ţină? Iosef Bano va vorbi despre mijlócele, prin care Kulturegyleturile îşĭ potŭ ajunge mai bine scopurile. La aceste svêrcolirĭ se mai adauge şi formarea unui Kulturegylet jidano-maghiarŭ în Pesta. Vr'o 400 de studenţĭ universitarĭ jidovĭ au ţinutŭ o adunare, care a luatŭ următórea resoluţiune: Ascultătorii jidovĭ ai universităţilorŭ surorĭ declară, că ei consideră imperiosŭ şi necesarŭ, ca jidovimea ungurésca sĕ dea o dovadă strălucită despre insufleţirea lorŭ pentru cultura naţională şi de aceea pune în cursŭ în cerculŭ jidovimei unguresci o mişcare în interesulŭ întemeiării unui Kulturegylet jidovescŭ. Conferinţa a alesŭ unŭ comitetŭ de 50 membri. — Acum sĕ te ţii la cultură jidano-maghiară! Vorbă e numai, că-şĭ vorŭ ajunge jidano-maghiarii scopulŭ: când va face plopulŭ pere şi răchita micşunele.

—x—

P. S. Sa Episcopulŭ *Popasu* a rênduitŭ pe protopresbiterulŭ Dionisiu Popovicĭ sĕ facă serviţiulŭ divinŭ în biserica gr. or. din *Mehadia*, câtŭ timpŭ va sta Maiestatea Sa Împărătésa regina la băile de acolo, după cum se dice sése sĕptĕmânĭ.

—x—

Ministrulŭ cultelorŭ şi instrucţiunei *Trefort* a dispusŭ propunerea limbei latine în şcólele reale, cu începerea anului scolarŭ 1887/8.

—x—

Se vorbesce că din partea guvernului unguresc va fi candidatŭ pentru a fi alesŭ deputatŭ dietalŭ în Braşovŭ secretarulŭ de statŭ *Matlekovits*. Deocamdată aparatulŭ lucréză în mare secretŭ.

—x—

Tabla reg. din Tergu-Mureşului a întăritŭ sentinţa adusă de tribunalulŭ din Alba-Iulia în procesulŭ criminalŭ pentru *furtulŭ dela Vulcoiu* a achitatŭ însĕ 7 indivizĭ, ér celorlalţĭ li s'a socotitŭ arestulŭ preventivŭ în pedépsa totală. Condamnaţii mai au de a rebonifica 1609 fl. 96 cr., 702 galbinĭ împĕrătescĭ, precum şi spesele înmormêntării nenorocitului casierŭ.

—x—

Ministrulŭ comunŭ de rĕsboiŭ a dispusŭ, că fiecare regimentŭ de cavaleriă are sĕ convóce la unŭ alŭ doilea eserciţiu de arme, care începe la 1 Mai, 50 reservişti din anii de reservă 2, 4 şi 6, pe timpŭ de 28 dile. Aceştĭ reservişti au sĕ facă eserciţiile la regimentele cărora aparţinŭ ei.

—x—

Tribunalulŭ din *Alba-Iulia* a condamnatŭ pe fostulŭ vice-notarŭ orăşenescŭ şi primarŭ comunalŭ Ioanŭ *Gazda* la 3 anĭ închisóre pentru defraudare. Ioanŭ Gazda a defraudatŭ în 1000 de casurĭ timbrele ce i le-au predatŭ partidele orĭ banii daţĭ în scopŭ de a se cumpĕra timbre, aşa că multe partide au fostŭ condamnate la pedépsă în banĭ ca şi cum n'ar fi datŭ timbre. La pertractarea finală au fostŭ ascultaţĭ 30 martorĭ. Gazda a făcutŭ apelŭ.

—x—

»Luminatorulŭ« e informatŭ, că d. *Aloisiu Vladŭ de Sĕlişte*, actualŭ jude la tabla r. din Peşta, ar fi hotărîtŭ sĕ părăséscă câtŭ de curêndŭ cariera judecătoréscă şi sĕ-şĭ reîncépă activitatea politică.

—x—

Sesiunea generală a *Academiei române* s'a închisŭ. Premiile, după cum află „Românulŭ," s'au datŭ d-lorŭ T. Văcărescu, autorulŭ volumului intitulatŭ »Luptele Românilorŭ«, şi A. C. Roşca, autorulŭ a două drame »Féta dela Cozia« şi „Lăpuşneanu Vodă«. Intre membrii corespondenţĭ ai Academiei e numitŭ şi d. I. Bianu, bibliotecarulŭ Academiei şi profesorŭ. Preşedinte alŭ Academiei s'a alesŭ, in loculŭ d-lui I. Ghica, care eşi din acéstă sarcină, d. M. Kogălniceanu.

—x—

Consululŭ generalŭ românŭ din Pesta, Alexandru *Farra*, a plecatŭ împreună cu soţia d-sale la Bucurescĭ, unde va petrece sĕrbătorile Pascilorŭ.

—x—

Ministerulŭ instrucţiunii publice din *România* a începutŭ tipărirea *Statisticei învĕţĕmêntului primarŭ* pe anulŭ 1885—86, la care au lucratŭ inspectorii Mihăilescu şi Palade. Astădĭ scimŭ — dice »România Liberă« — că în ţéră suntŭ 2669 de scolĭ primare rurale (210 de băeţĭ, 203 de fete) şi 2256 mixte, dintre carĭ 2095 sunt întreţinute de Statŭ (1168 de gradulŭ I şi 927 de gradulŭ II), iar 574 suntŭ întreţinute de comune şi judeţe, der fără gradŭ. Judeţele cele mai bogate în şcóle sunt: Ilfovulŭ (155), Doljiulŭ (150), Ialomiţa (124,) Teleormanulŭ (122), Argeşulŭ (121), Vlaşca (110) şi Gorjiulŭ (109.) Judeţele cele mai sărace suntŭ: Vasluiulŭ (48). Romanulŭ (49), Dorohoiulŭ (50), Putna (52), Fălciulŭ (55), Tulcea (58) şi Suceava (59).

—x—

Distinsulŭ chirurgŭ *Dr. Severeanu*, profesorŭ la facultatea de medicină din Bucurescĭ, a plecatŭ la Berlinŭ fiindŭ însărcinatŭ de guvernŭ şi de eforia spitalelorŭ civile a lua parte la lucrurile congresului chirurgicalŭ ce se ţină în capitala Germaniei.

—x—

In comuna rurală *Cara-Muratŭ* din Dobrogea s'a înfiinţatŭ o societate numită „*Ovidiu*" alŭ cărei scopŭ este, după cum ne spunŭ statutele, cultura poporului românŭ dela ţéră din punctulŭ de vedere intelectualŭ, moralŭ, naţionalŭ şi materialŭ. Comitetulŭ societăţii se compune din d-nii: preş. Ioanŭ Bleblea, propr., agricultorŭ şi economŭ; secr. Vasile Poreanu, învĕţătorŭ, cass. Ioanŭ R. Moroénu, propr. agricultorŭ şi economŭ; bibl. Gheorghe Aiteanu, parochŭ; membrii Ioanŭ Căpăţînă, propr. şi profesionistŭ, şi Stoica Belu, propr. şi comerciantŭ. Urămŭ deplinŭ succesŭ tinerei societăţĭ!

—x—

Marii proprietarĭ polonĭ din Prusia (Posen) au luatŭ o mĕsură, care face multă onóre patriotismului lor. Ei au hotărîtŭ sĕ îşĭ împartă jumĕtate din moşii în micĭ parcele şi sĕ le vêndă în rate ţĕranilorŭ polonĭ. Prin acestŭ mijlocŭ scapă pe de-o parte de vêndarea la licitaţiă moşiile proprietarilorŭ ruinaţĭ, pe carĭ — după o lege — espresă — guvernulŭ germanŭ e decisŭ sĕ le cumpere spre a le colonisa cu Nemţĭ pe de alta întăresc elementulŭ polonŭ. „Nord. Allg. Ztg." e forte inverşunată în contra acestorŭ dovedĭ de patriotismŭ ale proprietarilorŭ polonĭ.

—x—

Cetimŭ în „Le Temps« din *Parisŭ*: »Artiştii şi amatorii nu vorŭ uita esposiţia pe care a făcut'o într'o prăvăliă de pe Bulevardulŭ Italienelorŭ pictorulŭ românŭ *Grigorescu*. Acestŭ artistŭ trateză cu aceeaşĭ înlesnire şi cu acelaşĭ talentŭ subiectele cele mai opuse, peisagele şi scenele interióre, casele şi florile, şi mai alesŭ figura, în care exceleză. Sé adăugămŭ că dênsulŭ s'a formatŭ în Francia şi cu deosebire la Fontainebleau, unde, după esemplulŭ peisagiştilorŭ clasicĭ, a găsitŭ subiectulŭ studiilorŭ sale celorŭ mai frumóse. Intorsŭ în patria, elŭ s'a silitŭ sĕ reproducă peisagele ei, ceea ce nu l'a împedecatŭ însĕ d'a reveni de mai multe orĭ la noi şi d'a face nouĕ studii. Personalităţĭ cu acea a lui Grigorescu suntŭ făcute pentru a continua şi a desvolta simpatiile nestrămutate, carĭ unescŭ pe tînĕra Românĭă cu bĕtrâna Franciă'.

Ceva despre Românii din S.-Dobêca.

Deşiu, Martie 1887.

Stimate d-le Redactorŭ! Timpulŭ se póte asĕmĕna cu lupulŭ, care şĭ schimbă pĕrulŭ, der nĕravulŭ nu. Degetulŭ celŭ destructivŭ alŭ timpului a ştersŭ cu sute de ani înainte de asta de pe scena lumii cetăţĭ şi ginţĭ înfloritóre, totŭ elŭ este şi astădĭ, care pe unii ii înalţă, pe alţii ii face sĕ decadă, sĕ apună şi în fine sĕ péră, numai mijlócele şi lĭ-a schimbatŭ. Arma cu care timpulŭ atuncĭ înălţa şi umilea popórele a fostŭ ferulŭ, astădĭ este alta, nu mai puţinŭ domnitóre.

Ceea ce înalţă astădĭ naţiunile nu mai e ferulŭ din vechime, ci *naţionalismulŭ combinatŭ cu sciinţa, cultura şi educaţiunea.*

Sĕ vedemŭ întru câtŭ noi Românii din Solnocŭ-Dobêca posedemŭ aceste tesaure scumpe, cum scimŭ sĕ nile câştigămŭ şi păstrămŭ prin propriele nóstre puterĭ. Sĕ începemŭ cu inteliginţa, adecă cu Românii ce sciu carte şi cu faptele lorŭ. Sĕ ţine în Deşiu — capitala unui municipiu aprópe purŭ românŭ — o adunare comitatensă. Străinii umplu sala de adunare, ér causa nóstră nu-o representă nimenea, orĭ în casulŭ celŭ mai bunŭ este apĕrată prin o voce, multŭ două, căcĭ pionerii noştri tocmai atuncĭ 'şĭ află drumurĭ orĭ alte afacerĭ şi astfelŭ în faţa adversarilorŭ rĕmânemŭ pe josŭ ca puii cei golaşei, ce n'au aripi. Are însĕ o comunitate română bisericéscă procesŭ pentru apĕrarea causei sale, cine-i advocatulŭ partidei contrarie, cine o învĕţă apucăturile felurite şi ţine în şahŭ causa nóstră?... Unŭ advocatŭ românŭ, ér noi... noi suntemŭ apĕraţĭ de unŭ Ungurŭ. — Aşa stămŭ cu naţionalismulŭ în Solnocŭ-Dobêca.

Alte fapte séu notorietăţĭ ne vorŭ arĕta cum stămŭ cu sciinţa şi cultura séu educaţiunea. Aşĭ vorbi aicĭ de

---

FOILETONŬ.

Tesaurulŭ dela Petrósa.

(Urmare.)

Étă de ce am cutezatŭ a dice dela începutŭ, că dându-vĕ sémă de lucrarea, care dela unŭ timpŭ încóce a devenitŭ la mine gândulŭ şi munca de tótă dina, şi espunêndŭ dinaintea d-v., însemnătatea ce a dobênditŭ pentru mine, îmĭ pare că vĕ vorbescŭ ca şi *pro domo mea.*

De cumva m'ar cerceta cineva de aprópe şi m'ar întreba décă merită tesaurulŭ dela Petrósa atâta lucrare, atâta stăruinţă, atâta cheltuială, eu i aşi rĕspunde într'astfelŭ:

la aminte: sĕ afli în ţéră la tine bogatele rămăşiţe ale unei arte, care, prin forma ei originală, prin unele caractere cu totulŭ speciale, prin procedărĭ technice nouĕ, se distinge de artele ce au produsŭ mai tóte monumentele din alte ţerĭ; sĕ recunoscĭ prin studiu şi comparaţiunĭ, în rĕmăşiţele acelei arte locale, epoca ca şi precisă a fabricanţilorŭ; sĕ constaţĭ că, la unŭ momentŭ datŭ, ţéra ta a produsŭ lucrărĭ de arte décă nu de o perfecţiune clasică, der de nesĕmuită bogăţiă; — óre nu suntŭ acestea resultate destulŭ de covêrşitóre spre a umplea de mulţămire şi de zelŭ pe unŭ scrutatorŭ alŭ vechelorŭ nóstre datine pămêntescĭ?

Dér, d-lorŭ, îndată ce am întrevĕdutŭ posibilitatea de a atinge unŭ ţelŭ aşa de ademenitorŭ, m'am pusŭ cu îndoită ardóre la lucru; mĭ-am propusŭ a da cărţii mele asupra *Tesaurului dela Petrósa* caracterulŭ unei opere temeinice, în care origina, natura şi chiar istoriculŭ, pre câtŭ se va puté, Tesaurului, sĕ fiă lămurite prin istoria şi analisa mai tuturorŭ lucrărilorŭ de aurăriă şi de argintăriă artisticĕ despre care nĭ-a rĕmasŭ vorbire în autorii cei vechĭ, séu imagine pe monumentele antice, séu chiar şi esemplare încă adĭ esistente.

Astfelŭ, după ce am consacratŭ unŭ capitolŭ povestirei amĕnunţite a faptelorŭ ce au însoţitŭ şi au urmatŭ descoperirea obiectelorŭ dela Petrósa; după ce am înşiratŭ felurite întêmplărĭ mai multŭ séu mai puţinŭ nenorocite prin care acele obiecte au trecutŭ până la restaurarea, destulŭ de nemerită, ce li s'a făcutŭ în anulŭ trecutŭ; după ce, dicŭ, am spusŭ acolo pe largŭ cele ce am resumatŭ acum în câteva cuvinte spre amintirea d-v; apoi, am luatŭ d'a rêndulŭ fie-care din bucăţile rĕmase în fiinţă şi, cu multă răbdare, — dér nu fără de plăcere pentru mine şi, sperŭ celŭ puţinŭ, asemenea pentru cititorĭ, — am întrebatŭ pe scriitorii anticĭ şi chiar pe poeţii şi cronicarii mediului evŭ, ce potŭ ei sĕ spună despre obiectele de acelaşĭ felŭ întrebuinţate séu păstrate pe timpulŭ lorŭ; am cercetatŭ ce anume vase şi giuvaere de aceeaşĭ natură se mai vĕdŭ reproduse pe monumente antice de sculptură şi pictură; am alăturatŭ descrierea şi forma aurăriilorŭ din museulŭ nostru cu ale altorŭ aurării şi argintării antice de prin museele străine; am studiatŭ cu deamĕnuntulŭ, în decursulŭ secolilorŭ şi în întinsulŭ ţĕrilorŭ din vechime, tóte motivele ornamentale, carĭ împodobescŭ şi caracteriséză bucăţile aflate şi păstrate la noi; şi, astfelŭ, din acestŭ studiu variatŭ şi completŭ, — întru care nu mĕ oprescŭ a dice, că n'am cruţatŭ ostenélă şi n'am ocolitŭ nicĭ o dificultate, — am cercatŭ sĕ reconstituescŭ, pe tĕrêmulŭ archeologicŭ alŭ ţĕrei nóstre, ca şi o istoriă a artelorŭ ei din vechime, coprinsă şi înlănţuită într'unŭ conspectŭ generalŭ alŭ industrielorŭ aurărescĭ şi argintărescĭ, d'alungulŭ întregei antichităţĭ europene şi asiatice.

Acéstă programă largă a lucrării mele m'a şi determinatŭ a'i lăţi titlulŭ. Spre a'lŭ face sĕ corĕspundă cu conţinutulŭ cărţei l'am libelatŭ într'astfelŭ: *Tesaurulŭ dela Petrósa. Istoriculŭ şi descrierea lui. — Studie asupra aurăriilorŭ şi argintăriilorŭ antice.*

Aceste studie, de altmintrelea, erau pentru mine cu atâtŭ mai ademenitóre, cu câtŭ mĕ simţeam păşindŭ într'ênsele pe unŭ tĕrêmŭ forte puţinŭ esploratŭ. Îmĭ plăcea, decĭ, cu deosebire de a aduce în vederea erudiţiunei europene unŭ elementŭ de archeologiă generală aprópe nou séu — în orĭ-ce casŭ — nu încă coordonatŭ, pe când totdeodată îi puneam sub ochĭ unŭ nestimatŭ tesaurŭ alŭ ţĕrei şi alŭ Museului nostru.

In giurulŭ unui mănunchiŭ de aurŭ şi de petre scumpe cum este tesaurul nostru, m'am silit tot mereu sĕ aduc, spre a'lŭ propti mai tare şi mai temeinicŭ, spre a'lŭ face sĕ rĕsară mai luminosŭ, sute şi mii de petróie şi de petricele, adunate din istoria artelorŭ antice; pe acestea le aşternŭ şi le aşedŭ astfelŭ încâtŭ tóte împreună sĕ formeze unŭ monumentŭ consacratŭ artei industriale a aurărilorŭ din vechime, monumentŭ care va purta pe creştetulŭ sĕu acea nepreţuită podóbă, ale cărei rĕmăşiţe strălucescŭ adĭ în colecţiunea nóstră de antichităţĭ naţionale.

Mĭ-e témă, domnilorŭ, sĕ nu vĕ obosescŭ aducêndu-vĕ la cunoscinţă măcarŭ şi câteva fapte din nenu-

casine și bibliotecĭ române, — dér când aflu ce pașĭ repeḑĭ facŭ străinii în acéstă direcțiune, rĕdicându'șĭ într'unŭ centru teatru în altulŭ casină etc. la carĭ incurgŭ și banĭ românescĭ în sume — relative prea marĭ, — și când vĕdŭ, că decă la noi e vorba sĕ se facă așa ceva, propunĕtorii și începĕtorii suntŭ timbrațĭ de »ómenĭ pripițĭ“ ómenĭ, carĭ voiescŭ sĕ impună, ba póte și „fanaticĭ“, contra cărora se pornescŭ totŭ feliulŭ de șopte, denunciărĭ, mi se rupe firulŭ ideilorŭ și nu găsescŭ cuvinte spre a caracterisa acestŭ curentŭ afurisitŭ pornitŭ între frațĭ.

Sciința și cultura, susținŭ unii, se condiționeză una pe alta. La alte națiunĭ se póte că stă așa lucrulŭ, der la noi esperința de tóte ḑilele o negă acésta; casulŭ primu ce-lŭ voiu aduce pentru ilustrarea acestei afirmărĭ e dreptŭ că-i escepționalŭ și unicŭ în felulŭ sĕu, der cele următóre suntŭ aprópe generalisate.

In comunitatea B. móre contele B. K. Ceremonia și pompă mare funebră. Se adună elita cetățenilorŭ din Clușiu, Gherla, Deșiu și de airea în vestminte sĕrbătorescĭ, preoțĭ în reverende ș. a. In mijloculŭ acestei elite deodată se arată și o figură cu-o pălăriă rea de paie de 15 cr. unŭ căputŭ lungŭ rĕnțurosŭ, nisce încălțăminte rupte. Figura șodă atrage atențiunea publică asupra sa și cu dênsa blamulŭ unei intregĭ tagme stimate în tótă privința. Mulțimea heterogenă ḑicea: »Ez paraszt oláh pap«, deși respectivulŭ a trecutŭ prin 16 școle, prin 16 anĭ de învĕțătură. Acestŭ popă sdrențurosŭ dispune de mijlóce însemnate și ar pute trăi ca unŭ domnŭ, dér sgârcenia ilŭ omoră.

In altă comunitate din unŭ incidentŭ seu altulŭ se întêmplă o convenire socială. Preotulŭ X din parochia fruntașă Y înegresce pe poporenii sĕi cu totă puterea oratoriei sale, pentru că nu d-sa ci intențiunile nepricepute ale d-sale au fostŭ combătute de dênșii. Aceștia până la o a doua și mai bună informațiune a vecinilorŭ rĕmânŭ isolațĭ și discreditațĭ și cu dênșii fără sprijinŭ și zădarnicită póte vr'o causă culturală română

In satulŭ F. după îndeplinirea cultului divinŭ din partea preotului N. N. cu sciință și facultățĭ oratorice rare, în locŭ sĕ se dea poporului nisce învĕțăturĭ e o nomice, se face la ușa s. Bisericĭ prin mânile servului dela altarŭ împărțirea — neiertată și necuviinciósă la acelŭ locŭ — de citațiunĭ cătră Românĭ dela Jidanulŭ din satŭ, ca sĕ-șĭ plătéscă nevoile.

Cultura e sinonimă cu educațiunea. Buna educațiune este basa tuturorŭ simțĕmintelorŭ nobile și a faptelorŭ mărețe ale unei națiunĭ. Ca sĕ ne putemŭ lămuri și asupra stărei educațiunii, credŭ că trebue sĕ mergem la isvorulŭ ei, la școlă. A vorbi în detailŭ despre tote școlele din acestŭ municipiu nu-mĭ permite spațiulŭ. Vomŭ lua dreptŭ aceea de modelŭ unŭ tractŭ unde — după datele oficiose ce le avemŭ la mână — s'a lucratŭ mai multŭ din partea protopopului tractualŭ pentru înflorirea școlelorŭ române confesionale. Dela starea școlelorŭ din acestŭ tractŭ va pute iubitulŭ cetitorŭ de-o parte a conchide la starea școlelorŭ din celelalte tracte, ér de altă parte a se convinge, câtŭ de multŭ atârnă sórtea unei școle singurŭ și numai dela preotŭ, ca directorŭ și dela învĕțătorulŭ localŭ. Fiindŭ-că starea școlelorŭ și sporulŭ făcutŭ în ele sĕ póte cunósce mai bine cu ocasiunea esamenelorŭ de veră și fiindŭ-că astfelŭ de esamene în anulŭ acesta încă n'au pututŭ sĕ se țină, vomŭ arăta resultatulŭ obținutŭ în școlele confesionale române din tractulŭ Betleanului cu ocasiunea esamenelorŭ de veră din anulŭ espiratŭ 1886.

Vomŭ lua de basă raportulŭ făcutŭ de învĕțătorulŭ Sim. Moldovanŭ la mandatulŭ p. t. v.-protopopŭ tractualŭ, energiculŭ M. Făgărășanu:

In 30 Maiu n. s'a ținutŭ esamenŭ în Betleanŭ. Resultatulŭ îmbucurătorŭ s'a publicatŭ în acestŭ stimatŭ ḑiarŭ.

In 31 Maiu s'a ținutŭ esamenŭ în Șieu-Odorheiu dimin. Din 42 copii obligațĭ erau presențĭ numai 8 băiețĭ și 24 fetițe. In tótă școla erau numai 4 abecedare. La scrisorile de probă cuvintele »esamenŭ«, „semestru« erau scrise cu litere marĭ de totŭ necorectŭ. Poporulŭ aicĭ în genere materialicesce stă bine. — In acea ḑi după améḑĭ esamenŭ în Agrisiulŭ de josŭ. Din 14 copii obligațĭ, presențĭ erau 6 băiețĭ și 7 fete. S'a esaminatŭ din rugăciunĭ, puțin cetitŭ și scrisŭ. Alta nimicŭ. — Totŭ atuncĭ în Agrișiulŭ de susŭ, unde din 10 obligațĭ au fostŭ presențĭ 5 băiețĭ și o copiliță. S'a esaminatŭ puținŭ din religiune, cetitŭ, calculatŭ și din lim. maghiară.

In 1 Iuniu n. esamenŭ în Figa. Din 34 obligațĭ au fostŭ presențĭ 13 pruncĭ și 11 copile. Esaminare din: religiune, cetitŭ, scrisŭ, calculare și din l. maghiară. Din alte obiecte nu. Pruncii s'au premiatŭ aicĭ.

(Va urma)

Primimŭ dela d. adv. Zehanŭ din Dicio-St.-Mărtinu următorulŭ rĕspunsŭ la interpelarea ce i-a adresat'o preotulŭ M. Dascalu:

Domnului *Mironŭ Dascalu*

în

Cetatea de baltă.

Vĕḑêndu din Nr. 69 alŭ „Gazetei Transilvaniei“ nerăbdătorea d-vostrĕ dorință, ca sĕ convocŭ o conferință electorală și la timpulŭ sĕu sĕ o insinuezŭ la autoritățile politice competente, mĕ grăbescŭ a vĕ rĕspunde, că de presentŭ chiar cu afacerile acelea mĕ ocupŭ și că conferința dorită se va ține în 27 Aprilie.

Incunosciințându-vĕ deră despre împlinirea câtŭ mai în grabă a dorinței d-vostrĕ, de o parte vĕ rogŭ sĕ binevoițĭ până atuncĭ a fi cu paciință, de altă parte vĕ mulțămescŭ pentru consiliulŭ datŭ, ca sĕ insinuezŭ conferința ce se va ține, — fără acestŭ sfatu forte rĕu se întêmpla.

Esprimându-mĭ deră mulțămirea, vĕ atragŭ prețuita atențiune asupra împrejurărei, că în 11 Aprilie 1883 mi s'a denegatŭ fără motivŭ ținerea conferinței*). Totodată vĕ facŭ cunoscutŭ, că până aḑi nu s'a ținutŭ nicĭ o conferință; așa deră eu multŭ n'am întârḑiatŭ cu convocarea. Am rĕmasŭ alŭ D-Vóstrĕ deobligatŭ.

D.-St-Mărtinŭ, 10 Aprilie 1887.

Vasilie Zehanŭ.

*) Amŭ dori sĕ ne împărtășéscă d. Zehanŭ, ce pașĭ s'au întreprinsŭ și ce satisfacțiune s'a cerutŭ pentru acestŭ actŭ de volnicia? — Red.

Ultime sciri.

Viena, 31 Martie. — Impĕratulŭ Francisc Iosifu a trimisŭ generalului Kaubars portretulu sĕu cu o dedicația, în semnŭ de bunăvoința sa imperială și ca o amintire a șederii generalului la Viena.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

PESTA, 13 Aprilie. — Fabrica de unsóre de care și de producte rĕșinóse din Pesta nouă a arsŭ erĭ după améḑĭ. Paguba e considerabilă.

PARISŬ, 13 Aprilie. — Cercurile rusescĭ desmintŭ formalŭ sgomotulŭ despre celŭ mai nou atentatŭ contra Țarului.

BUCURESCĬ, 13 Aprilie.—Ministrulŭ Brătianu a declaratŭ că, câtŭ timpŭ va conduce dênsulŭ guvernulŭ, nu se vorŭ crea dărĭ nouĕ. Senatulŭ a votatŭ proiectele comerciale,

AGRAMŬ, 13 Aprilie. — Erĭ a fostŭ în tabĕra de barace de aci unŭ mare escesŭ militarŭ. Oficerulŭ de inspecțiune puse de se sună alarma, patrula cu tóte astea întêmpină resistență faptică. Unŭ soldatŭ a fostŭ omorîtŭ, câțĭva rănițĭ. Liniștea a fostŭ restabilită în curêndŭ.

Convocare.

Alegĕtorii românĭ din cercurile electorale *Dicio-St.-Mărtinŭ și Balaușerĭ* a comitatului Ternavei micĭ se convócă prin acesta la o conferință, care se va ținé în *D.-S.-Mărtinŭ* la 27 Aprilie a. c. st. n. la 10 óre a. m. cu următorulŭ programŭ:

1) Constituirea comitetului clubului.

2) Revisiunea listei alegĕtorilorŭ românĭ verificațĭ în aceste 2 cercurĭ electorale.

3) Alegerea bărbațilorŭ de încredere pentru fiecare comună, unde se află alegĕtorĭ românĭ.

4) Alegerea a 4 delegațĭ la conferința generală ce se va ține în Sibiiu.

5) Eventuale propunerĭ.

Dicio-Sân-Mărtinŭ, în 11 Aprilie 1887.

Vasilie Zehan, președintele clubului. *Iacobŭ P. Macaveiu*, secretarulŭ clubului.

DIVERSE.

Unŭ geniu financiarŭ din sexulŭ frumosŭ. — Ceea ce cele mai marĭ capacitățĭ, cu tóte studiele lorŭ, n'au pututŭ deslega, adecă cestiunea arḑĕtóre d'a înlătura calamitățile financiare, care bântue tóte statele Europei, a descoperitŭ o fată jună și frumósă. Așader suntemŭ în dreptŭ a spera că în scurtŭ timpŭ vorŭ dispăré deficitele bugetelorŭ, celŭ puținŭ deocamdată, ale Austro-Ungariei. Domnișora Ana N., fiica unui comerciantŭ domiciliatŭ în Landstrasse, a adresatŭ în luna trecută principelui de corónă archiducelui Rudolf o petițiune rugându-lŭ a-i acorda o audiență particulară spre a'i face o comunicațiune de cea mai mare însemnătate. După ce se luaseră obicĭnuitele informațiunĭ despre conduita și relațiunile disei domnișóre, archiducele îi acordă ceruta audiența. Aflându-se în presența principelui de corónă, domnișora Ana îi ḑicea că după multă gândire îi venise o idee, care aplicându se va asigura fiscului unŭ venitŭ anualŭ și perpetualŭ de mai multe milióne. După ce domnișóra Ana desvoltă amĕnuntele planului sĕu și mijlocele de esecutare, principele de corónă îi făgăduì că va lua în considerațiune descoperirea și că până atuncĭ va păstra secretulŭ comunicațiunei ce-i făcuse. Câte-va ḑile după audiență, domnișora Ana primi dela cancelaria archiducelui o scrisore, în care o sfătuesce a se adresa cu deplină încredere cătră guvernulŭ Maiestățeĭ Sale, care fără îndoielă va respecta dreptulŭ ei de prioritate a ideei sale. Aflămŭ că domnișóra Ana a cerutŭ acum dela împĕratulŭ o audiență particulară. In scurtŭ timpŭ se va constata, decă fata, care dispune de milióne, este o mare capacitate financiară, seu o sĕrmană smintită.

Conservarea carnei prospete. — In Viena s'a inventatŭ unŭ procedeu pentru conservarea carnei prospete fără a întrebuința ghiață. Prin acestŭ mijlocŭ s'ar pute conserva: Carnea de vacă 14 ḑile, cea de porcŭ 8 ḑile și cea de vițelŭ 6 ḑile. Procedeulŭ este următorulŭ: Se arde în interiorulŭ unorŭ cutii unŭ felŭ de luminărĭ speciale, la fiăcare douĕ ḑile și în timpŭ de 10 minute; înainte de a aprinde luminarea se astupă cutia cu carnea atârnată înăuntru și apoi se arde luminarea 10 minute, după aceea se destupă cutia, lăsându-se carnea la aerŭ. Acestŭ procedeu costă de 8 la 10 orĭ mai puținŭ decâtŭ procedeulŭ prin ghiață.

Editorŭ: Iacobŭ Mureșianu.
Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureșianu

---

mĕratele constatărĭ interesante ce am avutŭ noroculŭ a face în cursulŭ lungelorŭ mele cercetărĭ. Numai atuncĭ însĕ ațĭ pute sĕ prețuițĭ câtŭ de bogată este, pe nesciute, chiarŭ și istoria archeologică a României.

V'așĭ vorbi, bunăóră, de minunatele vase ce s'au descoperitŭ pe la 1808, într'unŭ mormêntŭ de pe malulŭ Prutului, la Conțescĭ în ținutulŭ Dorohoi, și carĭ aḑi se află păstrate în museulŭ Ermitagiului imperialŭ din St. Petersburgŭ. V'așĭ arăta pentru prima óră reprodusă în desenŭ și scrupulosŭ descrisă în foile tipărite ce stau aci dinaintea mea, o tavă rotundă de argintŭ, găsită totŭ acolo și mare tocmai câtŭ sinia nostră de aurŭ dela Petrosa. Der aceea este impodobită pe marginĭ cu scene de vênătore, precum este și frisa celui mai frumosŭ din sacrofagiele de petră din museulŭ nostru naționalŭ.

V'așĭ mai dovedi cum verige seu alcale de aurŭ, ca cele din comora dela Petrósa, se dăruiau de împĕrații bizantinĭ Gotilorŭ Grutungĭ din părțile nóstre. Acesta ni-o spune cronicarulŭ grecŭ Zosimŭ. Elŭ ne povestesce că împĕratulŭ Teodosie celŭ mare, după ce cufundă în apă unŭ numĕrŭ însemnatŭ din micele luntri în care Goții veneau noptea decindea, ca sĕ-i atace flota de pe malulŭ stângŭ alŭ Dunărei, ierta pe barbarii ce mai rĕmăseseră cu viețĭ, le dete locurĭ ca sĕ se așeḑe în Scitia-mică seu Dobrogea nostră, pe lângă cetatea Tomis seu Constanța, și ii dăruì chiar pe toțĭ cu brățarĭ de aurŭ. Dér marinimia împĕratului nu schimbà firea neastâmpărată a Goțilorŭ. In cetate comanda Gerontios, unŭ căpitanu grecŭ forte inimosŭ, îndrăsnețŭ și nu pre multŭ răbdătorŭ. Barbarii ilŭ amenințau, ilŭ necăjeau și-lŭ zădăreau totŭ mereu. Intr'o ḑieŭ dete năvală întrenșii, îi rĕsbi, îi prinse robĭ și le luà tote darurile împĕrătescĭ. Insĕ la Constantinopole, zavistia curtezanilorŭ arunca vina asupra lui Gerontios; ilŭ acusară că a jefuitŭ pe colonii autocratorului. Ca sĕ scape de grea osândă, bietulŭ vitézŭ căpitanŭ fù silitŭ sĕ mituiescă pe eunucii curții cu verigele de aurŭ împĕrătescĭ, luate cu voinicia dela Gọțĭ.

Pentru fiă-care din obiectele dela Petrosa așĭ pute sĕ vĕ aducŭ sumă de doveḑĭ despre rolulŭ însemnatŭ ce au jucatŭ asemenea obiecte prețiose în istoria popórelorŭ antice, și mai alesŭ în aceea a barbarilorŭ carĭ, în primii secolĭ ai creștinismului, s'au prefiratŭ și s'au strămutatŭ din Rusia meridională în România, de aci în Tracia, în Panonia, în Noricŭ, în Vindelicia și 'n Reția, apoi în Italia, în Galia, în insulele Britanice, în Spania și pe cóstele africane, totŭ atâtŭ câtŭ și în inima Germaniei și în peninsulele Scandinave.

Pretutindenĭ unde ordiele lorŭ călĕtore colindau pustiindŭ, pretutindenĭ ele sĕmĕnau în urmă le prin morminte și prin ascunḑĕtorĭ, rĕmășițe din aceea artă originală, învĕțată și practicată de ei mai întâiŭ pe malurile Mării Negre și ale Dunării, în Scitia și în Dacia.

Aceștĭ barbarĭ duceau astfelŭ cu sine iubirea și trufia scumpelorŭ podóbe de trupŭ și lucsulŭ vaselorŭ de óspețĭ. Aurulŭ argintulŭ și pietrile scumpe erau pentru dênșii ceia ce marmurele sculptate și tabelele de lemnŭ zugrăvite, vasele turnate în bronzŭ și grațiosele olării și statuele de lutŭ fusese odinioră pentru Elenĭ și Romanĭ. Pentru barbarĭ, negreșitŭ, erau egalĭ cu Fidias și cu Apele, argintarii nomaḑĭ, carĭ au făuritŭ, după gusturile lorŭ, tavele și ibricele, și căldărușele și colanele, brățările și paftalile (fibulele) dela Petrosa, în fine totŭ greulŭ avutŭ alŭ *closcii nóstre cu puii de aurŭ.*

Decĭ nu va fi, cred, o pagină sterpă a analelorŭ țĕriĭ aceea în care se vorŭ înscrie tóte noțiunile de industriă artistică, de limbistică, de mitologiă, ba și chiar de istoria politică și de usurĭ sociale, care reiesŭ din studiulŭ minuțiosŭ și adâncitŭ ce mĕ ocupă. Și décă, lucrândŭ încă vr'o doi trei anĭ la publicarea lui, în urma a douĕḑecĭ și mai bine de anĭ de pregătire — voiu cuprinde acestŭ studiu, precum am gând și dorință, în trei marĭ volume, din care primulŭ numai este acum abia pe sfîrșitŭ, sperŭ că într'ênsele nu se vorŭ găsi superfluitățĭ. Chiar și decă la prima ivélă unele desvoltărĭ s'ar părea a fi adause prisositóre, cititorulŭ curêndŭ va vedea că și chiarŭ acele tindŭ în tot-d'auna, în mod mai multŭ seu mai puținŭ directŭ. la consemnarea, la elucidarea și la dovedirea unui faptŭ, câtușĭ de micŭ, atingĕtorŭ de antichitățile, de vechia istoriă, de usurile și chiarŭ de limba patriei nóstre. Acesta a fostŭ și este purureа a mea tendință, a mea preocupare.

Chiar de aceea, domnilorŭ colegĭ; atuncĭ, când mĭ am propusŭ a da o așa întinsă desvoltare lucrării mele arheologice, mĭ-am ḑis totŭ de o dată că, spre a face dintr'ênsa o operă cu îndoitŭ folosŭ pentru țera nóstră, cată sĕ punŭ frêu, într'ênsa, graiului nostru românescŭ, pe care îmĭ este așa dulce alŭ scrie; cată sĕ îmĭ îmbracŭ cartea cu haină streină; cată sĕ înțelescŭ cu portŭ seu nemțescŭ, seu englesŭ, séu francesŭ, tóte acele imagini vii ale archaicelorŭ nóstre datine, pe care mĕ încercŭ a le construi și a le întrupa prin studie.

(Va urma.)

Cursulŭ la bursa de Viena

din 12 Aprilie st. n. 1887.

Rentă de aurŭ 5%	101 90
Rentă de hârtiă 5%	88 25
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	150.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	98.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	127 20
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	115 75
Bonurĭ rurale ungare	104 50
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C4.50
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	104.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	104 50
Bonurĭ rurale transilvane	104 75
Bonurĭ croato-slavone	104.50
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.75
Imprumutulŭ cu premiu ung.	122.25
Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	124.50
Renta de hărtiă austriacă	81 —
Renta de arg. austr.	81 95
Renta de aurŭ austr.	113 90
Losurile din 1860	133.75
Acțiunile băncei austro-ungare	877 —
Act. băncei de creditŭ ung.	276 50
Act. băncei de creditŭ austr.	282.25
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.99
Napoleon-d'orĭ	10 08
Mărcĭ 100 imp. germ.	62 55
Londra 10 Livres sterlinge	127.50

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 30 Martie st. v. 1887.

	Cump.	vĕnd.
Renta română (5%).	91—	91½
Renta rom. amort. (5%)	95½	96—
» convert. (6%)	85½	86 —
Impr. oraș. Buc. (20 fr.)	35—	36—
Credit fonc. rural (7%)	102½	103—
» „ „ (5%)	86¼	86¾
» » urban (7%)	98¾	99¼
» » » (6%)	92¼	93—
» » » (5%)	81—	82½
Banca națională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Națională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	17.25	17.75
Bancnote austriace contra aurŭ	2.01	2.02

Cursulu pieței Brașovŭ

din 13 Aprilie st. n. 1887.

	Cump.	Vĕnd.
Bancnote românescĭ	8.49	8.51
Argint românesc	8.44	8.48
Napoleon-d'orĭ	10.00	10 05½
Lire turcescĭ	11.41	11.44
Imperialĭ	10.41	10.44
Galbenĭ	5 93	5.97
Scrisurile fonc. »Albina« 6%	101.—	102.- -
„ » „ 5%	98.—	99.—
Ruble Rusescĭ	112.—	113.—
Discontulŭ	7—10% pe anŭ.	

Nr. 1665/87.

Publicațiune.

Din incidentulŭ multorŭ periclitărĭ, se dispune pe temeiulŭ §. 20 alŭ statutului pentru birjarĭ, și mai cu sémă în interesulŭ ordinei și siguranței publice, ca de aci înainte, nu numai trăsurile birjarilorŭ, déră și acele ale privațilorŭ, în decursulŭ mânărei lorŭ atâtŭ în orașŭ câtŭ și în suburbii, sĕ fiă provĕḑute cu felinare (lămpașe) aprinse, pe timpulŭ câtŭ suntŭ aprinse felinarele publice.

Brașovŭ, 5 Martie 1887.

Căpitănatulŭ orășenescŭ.

1—3

Avisŭ d-lorŭ abonați!

Rugămŭ pe d-nii abonați ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fășia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ și sĕ arate și postaultimă.

Décă se ivescŭ iregularități la primirea ḑiarului onor. abonați suntŭ rugați a ne încunosciința imediatŭ prin carte postale, ca în câtŭ depinde dela noi, sĕ se delătureze *ADMINISTR. „GAZ. TRANS“*

TARIFA

anunțurilorŭ și inserțiunilorŭ.

Anunciurĭ în pagina a IV-a linia de 30 litere garmond fl. —cr. 6.
Pentru inserțiunĭ și reclame pagina a III linia à fl. — cr 10.

Pentru repețirĭ se acórdă următórele rabate:

Pentru repețirĭ de 3— 4 orĭ	10%
„ „ „ 5— 8 „	15%
„ „ „ 9—11 „	20%
„ „ „ 12—15 „	30%
„ „ „ 16—20 „	40%
Dela 20 de repețirĭ în susŭ	50%

Pentru anunciurĭ ce se publică pe mai multe lunĭ se facŭ învoirĭ și reducerĭ și peste cele însemnate mai susŭ.

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela 1 Octomvre st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** și pe linia **Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	—	7.30
Predealu (	—	—	—	1.14
(	—	—	—	—
Timișŭ	—	—	—	1.45
Brașovŭ (	—	—	—	—
(	7.47	—	4.16	2.32
Feldióra	8.24	—	5.02	—
Apatia	8 51	—	5.43	—
Agostonfalva	9.14	—	6.15	—
Homorodŭ	9.51	—	7.06	—
Hașfaleu	11.03	—	8.52	—
Sighișóra (	11.29	—	9.19	—
(	11.26	—	9.31	—
Elisabetopole	12 00	—	10.16	—
Mediașŭ	12.29	—	10.57	—
Copsa mică	12.44	—	11.19 11.31	—
Micăsasa	1.05	—	11.52	—
Blașiu	1.34	—	12.31	—
Crăciunelŭ	1.46	—	12.48	—
Teiușŭ	2.09	—	1.22	—
Aiudŭ	2.39	—	2.18	—
Vințulŭ de susŭ	3.01	—	2.48	—
Uióra	3.08	—	2 56	—
Cucerdea	3.14	—	3 64	—
Ghirisŭ	3.53	—	4.51	—
Apahida	5.10	—	5.28	—
Clușiu (	5.30	—	5 56	—
(	—	6.03	—	8.00
Nedeșdu	—	6.21	—	8.36
Ghirbĕu	—	—	—	9.02
Aghirișŭ	—	—	—	9.32
Stana	—	—	—	10.11
Huiedinŭ	—	7.14	—	10.51
Ciucia	—	7.43	—	12 16
Bucia	—	—	—	12.50
Bratca	—	—	—	1.21
Rév	—	8.22	—	2.02
Mező-Telegd	—	8.48	—	3.06
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	3.38
Várad-Velințe	—	—	—	3.54
Oradia-mare (	—	9.13	—	4.05
(	—	9.18	10.55	4.50
P. Ladány	—	10.38	1.23	7.28
Szolnok	—	12.20	3.24	—
Buda-pesta	—	2.15	10.05	—
Viena (	—	—	2.15	—
(	—	8.00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	—
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.20	8.00
Szolnok	11.05	3.58	7.38	9.34	11.40
P. Ladány	2 02	5.28	5 40	11.26	2.31
Oradea mare	4.12	6.58	9.14	1.38	—
Várad-Velencze	—	—	9.24	2.06	
Fugyi-Vásárhely	—	—	9 41	2 17	—
Mező-Telegd	—	7.33	10.19	2.40	—
Rév	—	8.04	11.38	3.24	—
Bratca	—	—	12.18	3.47	—
Bucia	—	—	12.54	4.07	—
Ciucia	—	8.58	1.57	4.33	—
Huiedin	—	9.28	3.11	5.15	—
Stana	—	—	3.40	5.34	—
Aghiriș	—	—	4.15	5.55	—
Ghirbĕu	—	—	4.36	6.07	—
Nedeșdu	—	—	4.58	6.24	—
Clușiu (	—	10.28	5.26	6.43	—
(	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11 19	—	—	—	7.36
Ghiriș	12 30	—	—	—	9.06
Cucerdea (	1.01	—	—	—	9.53
(	1.06	—	—	—	10.—
Uióra	1.13	—	—	—	10.09
Vințulŭ de susŭ	1.20	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1.41	—	—	—	10.48
Teiușŭ	2.00	—	—	—	11.14
Crăciunelŭ	2 35	—	—	—	12.12
Blașŭ	2.48	—	—	—	12.30
Micăsasa	3.20	—	—	—	1.12
Copșa mic	3 36	—	—	—	1.32
Mediașŭ	4.00	—	—	—	2.18
Elisabetopole	4.35	—	—	—	3.03
Sigișóra	5.12	—	—	—	3.49
Hașfaleu	5.37	—	—	—	4.28
Homorod	7.02	—	—	—	6.16
Agostonfalva	7.43	—	—	—	7.06
Apatia	8.11	—	—	—	7.46
Feldióra	8.41	—	—	—	8.25
Brașovŭ (	9.21	—	—	—	9.15
(	—	—	1.55	—	—
Timișŭ	—	—	2.53	—	—
Predealu (	—	—	—	—	—
(	—	—	3.28	—	—
Bucurescĭ	—	—	9.35	—	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiușŭ	11.24	—	2.40
Alba-Iulia	11.39	—	3.14
Vințulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Șibotŭ	12.52	—	4.50
Orăștia	1 01	—	5.18
Simeria (Piskĭ)	2.03	—	5.47
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4.08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborșin	5 30	—	8.46
Bĕrzova	5.56	—	9.33
Conopŭ	6.27	—	9.53
Radna-Lipova	6.47	—	10 27
Paulișŭ	7.28	—	10.42
Gyorok	7.43	—	10.58
Glogovațŭ	7.59	—	11 25
Aradŭ	8.28	—	11.39
Szolnok (	8 42	—	4.52
(	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12.10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok (	11.20	12.41	—
(	4.10	5.45	—
Aradŭ	4 30	6.—	7 04
Glogovațŭ	4.43	6.13	7.22
Gyorok	5 07	6.38	7.58
Paulișŭ	5.19	6.51	8 17
Radna-Lipova	5.41	7.10	8 36
Conopŭ	6 (9	7.37	—
Bĕrzova	6.28	7.55	—
Soborșin	7 25	8.42	—
Zam	8 01	9.12	—
Gurasada	8 34	9.41	—
Ilia	8 55	9. 8	—
Branicĭca	9 19	10.17	—
Deva	9 51	10 42	- -
Simeria (Piski)	10.35	11 07	—
Orăștiă	11.11	11.37	—
Șibotŭ	11.43	12.—	—
Vințulŭ de josŭ	12 18	12.29	- -
Alba-Iulia	12 36	12.46	—
Teiușŭ	1 29	1.41	—

Aradŭ-Timișóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenu mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6.19	—	6.33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timișóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroșenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	11.25	—	2.42
Streiu	11.58	—	3.25
Hațegŭ	12.46	—	4 16
Pui	1.37	—	5.11
Crivadia	2.24	—	5.58
Banița	3.05	—	6 4)
Petroșenĭ	3.37	—	7.12

Timișóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timișóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Petroșenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroșenĭ	10 07	—	6.10
Banița	10 48	—	6.53
Crivadia	11.25	—	7 37
Pui	12.05	—	8.20
Hațegŭ	12 42	—	9.01
Streiu	1.22	—	9.52
Simeria	1.53	—	10.31

Tipografia *ALEXI* Brașovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Koniges & Kopony, Zernescĭ